

תוכן עניינים:

1.	מבוא.....	11
2.	סקירת ספרות.....	12-13
2.1.	בריונות.....	3-6
2.2.	בריונות בקרב בני-נוער.....	6-8
2.3.	ייצוגי בריונות בתקשורת.....	8-10
3.	מתודולוגיה.....	11
4.	13 סיבות.....	12-13
5.	ניתוח פרקי הסדרה.....	14-23
5.1.	בריונות עקיפה.....	14-16
5.2.	בריונות מילולית ופיזית.....	16-18
5.3.	בריונות מינית.....	18-22
5.4.	בריונות חברתית.....	22-23
6.	סיכום.....	24-28
7.	ביבליוגרפיה.....	29-30

מבוא

העשורים האחרונים ראו פריחה של המדיום הטלוויזיוני, כשיותר ויותר שחקני קולנוע עוברים לטלוויזיה, ההפקות הטלוויזיוניות הולכות והופכות למושקות יותר ומתווספים אוטלטים טלוויזיוניים עתירי תקציב. בשל כך המדיום הטלוויזיוני הפך לבעל משמעות בשיח התקשורתי והחברתי, וכך גם הייצוגים של הנושאים החברתיים השונים המיוצגים בו. בין הנושאים המשמעותיים העולים בייצוגים הטלוויזיוניים הוא נושא הבריונות, האלימות והתקיפה המינית בקרב בני נוער. נושא זה הוא רב חשיבות במחקר והשיח המקצועי בתחומי החינוך, הפסיכולוגיה, התקשורת ותחומים נוספים. לצד זאת מתקיים זה תקופה שיח ציבורי סביב הבריונות בקרב בני נוער, אשר כולל התייחסות לייצוגים הטלוויזיוניים של הבריונות. הסדרה "13 סיבות" שעלתה בשנת 2017 ברשת האינטרנטית "נטפליקס" עוררה תגובות ציבוריות נוקבות, בשל ייצוגי הבריונות, התקיפה המינית והתאבדות בקרב בני נוער, בצורה גראפית וישירה מאוד. דבר אשר עורר דאגה בקרב הורים מחשיפה של ילדיהם לתכנים קשים, מתן רעיונות שליליים לצעירים וגלוריפיקציה של התאבדות.

עלכן, במסגרת מחקר זה מבחנה שאלת המחקר: מהם ייצוגי הבריונות בקרב בני נוער, בסדרה "13 סיבות"? בחינת ייצוגים אלו נעשתה על בסיס מחקרים המגדירים מהי בריונות, סוגים שונים של בריונות ומאפיינים של בריונים וקורבנות הבריונות, זאת לצד שימוש במודל בחינה של ייצוגים טלוויזיוניים. מממצאי המחקר עולה כי עיצוב הבריונים והקורבנות תואמים את המאפיינים המוגדרים בספרות, וכי ייצוגי הבריונות בסדרה, הקשים לצפייה לעיתים, יוצרים אווירה של מצב קשה עבור הקורבן ומדגישים את הפערים בין הקורבן לבריון.

סקירת ספרות

בריונות

ישנם סוגים רבים של אלימות ושל תוקפים המשתמשים באלימות; ישנה אלימות פיזית ומילולית, בריונות גלויה וסמויה, פאסיבית ואקטיבית, אלימות נגד נשים, נגד אנשים בעלי נטיות מיניות שונות, צבע אור או דעות שהתוקפים אינם מסכימים אליהם, והתקפים יכולים להיות צעירים, מבוגרים או ילדים, מכל המגדרים ורקע אתני. עלכן אין זה מפתיע שישנן הגדרות מגוונות למושג אלימות, שיטות מחקר ומדידה וכן שיטות לתיעוד מקרי אלימות. ההגדרה הרחבה ביותר של אלימות היא - שימוש בכח על מנת לפגוע או להתעלל באחר, ואילו פשע הוא ביצוע כל פעולה הנוגדת את החוק (Flannery, 2016).

הבריונות שהינה חלק מהאלימות, לרוב אינה נוגדת את החוק, אך הגדרתה חופפת להגדרה של האלימות וכן לאופי בעל הסוגים הרבים. מילון האנגלית המקיף (Encarta World English Dictionary) מגדיר את הבריון כאדם אגרסיבי אשר מאיים על חלשים ממנו או מתעלל בהם. בתוך ספרות המחקר הבריונות מוגדרת באמצעות מספר מאפיינים. הבריונות היא – פעולה תוקפנית, שמתרחשת כשמתקיים חוסר איזון של כח בין הקורבן לבריון, בעלת מאפייני חזרתיות, ועשויה להיות פיזית, מילולית או בלתי-ישירה. עלכן, בריונות נתפסת כתת-קטגוריה של התנהגות תוקפנית, אך בעלת אופי אכזרי במיוחד, היות וזו התנהגות שיטתית המכוונת כלפי קורבן ספציפי, שמתקשה להגן על עצמו ביעילות. המתקפות הינן לרוב ללא פרובוקציה ומכוונות לפגיעה ישירה. הקורבנות הם לעיתים צעירים יותר מהבריון, חלשים יותר פיזית או חסרי ביטחון עצמי. הבריונים משיגים באמצעות התנהגותם סיפוק פסיכולוגי, עליה או קיבוע של סטטוס חברתי ולעיתים אף רווח כלכלי כשהם משיגים באמצעות הבריונות כסף וחפצים (Smith and Monks, 2013).

בחקר המאפיינים של הבריונים וקורבנות הבריונות, נמצא קשר בין ביטחון עצמי גבוה לתוקפנות, ואילו חוסר ביטחון קשור בתגובות של דיכאון והסתגרות פנימית. נראה כי אנשים בעלי ביטחון עצמי נמוך נוהגים בתוקפנות לעיתים נדירות, בשל החשש שיפסידו בעימות. לעומת זאת אנשים בעלי ביטחון עצמי גבוה, הנתפס לרוב כדבר חיובי לעיתים שוגים בהערכה עצמית גבוהה יותר על המידה, ואף יהירות, אשר עשויים להוביל להתנהגות תוקפנית, במיוחד במצב בו הם חשים כי ישנו ערעור על תפיסת ההערכה העצמית שלהם, דוגמת ביקורת שלילית על מראה, התנהגות או יכולות. לצד קשר זה, נמצא קשר בין התנהגות תוקפנית או עוינת, להיעדר במיומנויות חברתיות. לדוגמה ממצאי מחקרים העלו כי עברייני מין לרוב הפגינו קשיים ביצירה ושמירה על קשרים קרובים, וכן הפגינו התנהגות עוינת וחוסר יכולת הזדהות, במיוחד כלפי נשים. יכולות חברתיות כוללות את היכולת לזהות, להבין ולהגיב לרגשות של הזולת. כאשר יכולות אלו פגומות או לא קיימות, ישנו קשר ישיר